

Kulturstrategi 2023 - 2033

1. Innledning

Kunst og kultur er nødvendig for et samfunn. Vi trenger kultur som utfordrer oss og som kan gi tilværelsen innhold og mening som enkeltmennesker og i fellesskap. Lillestrøm kommune skal legge til rette for at alle som vil skal få muligheten til å skape, delta og oppleve kunst og kultur.

Kulturen er et godt utgangspunkt for å bidra til å møte mange av dagens samfunnsutfordringer. Kulturen kan motvirke utenforskap og stimulere til deltakelse og medborgerskap. Kunsten og kulturen kan stimulere til dialog gjennom å skape arenaer for menneskemøter på tvers av kulturer.

Kulturen kan også bidra til en opplyst offentlig samtale og sette viktige temaer på dagsorden. Kulturlivet skaper arenaer for likeverdig deltagelse på tvers av ulikheter. I en digital hverdag der ensomhet er et økende problem, blir fysiske møter mellom mennesker viktigere - her har kulturfeltet en særlig mulighet til å gjøre en forskjell.

Innbyggernes identitet og stedstilhørighet er sterkt forbundet med kultur. Fotballaget du heier på, eller ditt lokale kulturminne, er viktige identitetsmarkører. Utviklingen av gode nærmiljøer er avhengig av gode møteplasser - her er kulturarenaene avgjørende. God by- og stedsutvikling er ikke mulig uten å samtidig utvikle et attraktivt og vitalt kunst- og kulturliv.

Kulturlivet tilbyr arenaer som skaper samhold og fellesskapsfølelse. Kunst og kultur gir innbyggerne mulighet til å uttrykke følelser og å oppleve mestring, trygghet og stolthet. Kunsten er også nyskapende i sin natur. Kulturlivet rommer både mentalitet og arbeidsmetoder som bidrar til et innovativt samfunn.

Kulturstrategien for Lillestrøm kommune omfatter frivillighet, kulturvern, museumsvirksomhet, kunst, kulturarenaer, bibliotek, idrett, friluftsliv og grøntstruktur, kulturproduksjon og kulturnæringer, samt kulturarbeid for barn og unge. Det er vedtatt en egen strategi for frivillighet i Lillestrøm kommune som supplerer kulturstrategien.

Lillestrøm kommunes kulturstrategi legger til grunn at kulturfeltet har en nøkkelrolle i storsamfunnets møte med den enkelte innbygger. Kulturaktørene er viktige premissleverandører i et moderne demokratisk samfunn og skal ha en aktiv samfunnsrolle i utviklingen av Lillestrøm kommune som en levende og attraktiv kulturkommune.

Lillestrøm kommune er kåret til Norges kulturkommune av Norsk kulturforum 2023 til 2025

Visjon

Lillestrøm kommune - et nasjonalt tyngdepunkt for kunst og kultur, hvor kulturlivet er drivkraften for levende lokalsamfunn og god livskvalitet.

1. Innledning	side 3
Strategiske grep	
2.1 Klima og miljø	side 4
2.2 Hele livet	side 6
2.3 By og stedsutvikling	side 8
2.4 Nyskaping og innovasjon	side 10

Organisering av strategien

Vi har valgt å organisere strategien etter målene og satsingsområdene som er nedfelt i kommuneplanens samfunnsdel 2020 – 2031, vedtatt av kommunestyret i Lillestrøm: Klima og Miljø, Hele livet, By- og tettstedsutvikling, Nyskaping og innovasjon. Strategien forholder seg til vedtatt strategi for frivillighet og bør sees i sammenheng med denne.

Kulturstrategien ble vedtatt av Kommunestyret i Lillestrøm 06.09.2023

Alle bilder er hentet fra Elvebredden Kunstpark.
Forsidebilde: «LYDEN AV LILLESTRØM» (2017) av Fredrik Raddum.

Kulturstrategien forholder seg til rammene for vår virksomhet som er nedfelt i Lillestrøm kommunes planverk og overordnet lovverk: Kulturlova, Lov om folkebibliotek, Friluftsloven, Kulturminneloven, FN's bærekraftsmål og Barnekonvensjonen, FN-konvensjonen om rett til menneske med nedsett funksjonsevne (CRPD) m.fl.

«UTITULERT» (2012) av Liv Anne Lundberg og Kyrre Andersen

Hovedmålet for satsingsområdet klima og miljø er: Lillestrøm kommune skal redusere klimagassutslippene og ha en god ressursforvaltning, samtidig som kommunen skal håndtere forventet befolkningsvekst.

Strategiske grep

- Lillestrøm kommune skal utvikle prosjekter for å dele, bytte, oppgradere, fornye og reparere.
- Lillestrøm kommune skal prioritere miljøvennlige løsninger i utvikling og drift av nye og eksisterende kultur- og idrettsanlegg.
- Lillestrøm kommune skal legge føringer for klima- og miljøtiltak på kulturarrangement blant annet gjennom veiledning og tilskudd.
- Lillestrøm kommune skal utvikle attraktive parker og grøntområder i hele kommunen.
- Lillestrøm kommune skal i samarbeid med Museene i Akershus ivareta verneverdige bygg i kommunen og utvikle og formidle kunnskap om istandsetting, rehabilitering og ombruk av bygninger.
- Lillestrøm kommune skal utvikle Blaker skanse, Bingen- og Fetsund lenser, Nordre Øyeren naturreservat og flyhistorien på Kjeller til nasjonale besøkssteder.

2.1 Klima og miljø

De menneskeskapte klimaendringene er nært knyttet til forbruksmønstre, levemåter og holdninger. Miljø- og klimakrisen er beskrevet som den største utfordringen vi står overfor i dagens samfunn. Alle deler av samfunnet skal bidra til å løse disse utfordringene og kulturfeltet må vise hvordan de er en del av løsningen. I tillegg kan den uroen klimautfordringene skaper gjenspeiles i kulturlivet og innenfor mange kunstuttrykk.

Kunst og miljø - nye perspektiver
Kunstneriske perspektiver på klimautfordringene kan mobilisere innbyggerne og gi ny innsikt ved bruk av kunst og kultur som tilnærming til tema. Miljø- og klimabevissthet kan skapes gjennom kunst og kultur. De siste årene har musikere, billedkunstnere, forfattere og filmskapere gjort klimautfordringene til tema for sitt kunstneriske virke. Kunst og kultur kan bidra til å skape nysgjerrighet, interesse og engasjement.

Delingsøkonomi og bærekraft
Det eldste eksempelet på delingsøkonomi er et bibliotek. Lillestrømbibliotekene er en god arena for å videreutvikle denne tenkningen. Ved å formidle kunnskap og erfaring kan nye ideer innen redesign, gjenbruk og reparasjon stimulere til nytenking og øke innbyggernes bevissthet rundt spørsmål om klima og miljø. Å endre vaner og holdninger tar tid, men denne type prosjekter kan bringe mennesker sammen for å drøfte viktig spørsmål gjennom praktisk erfaring.

Utvikling og bevaring av grønne møteplasser
Innbyggerne i Lillestrøm har tilgang til godt utviklede friluftsområder med fiskemuligheter, turveier og badeplasser i flere deler av kommunen. Disse områdene gir mulighet for rekreasjon og naturopplevelser. Naturen i kommunen gir gode livsvilkår for en stor variasjon av dyreliv og vegetasjon som bidrar til kommunens særpreg og kvalitet, og som det er viktig å verne om i den videre utviklingen av kommunen. Nye arenaer og grønne områder må lokaliseres slik at de er enkelt tilgjengelige for innbyggerne i kommunen. Tilgang til parker

og grønstruktur i eget nærmiljø gir kvalitet til området, og gir innbyggerne tilgang til turområder uten bruk av utslippskrevende transport.

Sirkulærøkonomi og utslippsreduksjon
Valg av miljømessig bærekraftige alternativer i materialbruk kan bidra til at nye anlegg kan etableres på en miljøvennlig måte. Overgang fra fossildrevet til elektriske maskiner og verktøy vil gi reduksjon i klimautslipp også fra driften av arenaer og grøntområder.

Ny og fortsatt bruk av eksisterende bygninger er et vesentlig tiltak som reduserer store mengder utslipp raskt. Ved å ta vare på, reparere og bruke bygninger bidrar vi til minsket ressursforbruk. Samtidig bevarer vi viktige kulturhistoriske verdier. Kulturmiljøfeltet, med verdifull kunnskap og spisskompetanse, kan på flere måter være en viktig aktør i arbeidet med å redusere klimagassutslippene, og bli en tydelig stemme i omstillingen til lavutslippssamfunnet. Bevaring av bygninger fremfor riving, energieffektivisering og klimavennlig arealbruk og arealplanlegging er viktige bidrag i arbeidet med å redusere klimagassutslippene. Fetsund Lenser, Bingen lenser og Nordre Øyeren naturreservat er del av Nord-Europas største innlandsdelta. Dette er et av kommunens satsingsområder som sammen med blandt annet Kjeller flyplass og Urskog-Høland banen, ivaretar viktig kulturhistorie i kommunen. Blaker Skanse er et attraktivt besøkssted i regionen og et viktig senter for utøvende kunst.

Bærekraftige arrangement
Kultur- og idrettsarrangement må utvikles i samsvar med de generelle krav i samfunnet med tanke på bærekraft, miljø og klima. Dette gjelder spesielt på områder som arrangementsplanlegging, avvikling, transport, matservering, avfallshåndtering osv. I planlegging og utvikling av arenaer må det legges vekt på å utvikle en bærekraftig og kostnadseffektiv infrastruktur.

«CAPITOLINE WOLF 2» (2022) av Erik Pirolt

Hovedmålet for satsingsområdet hele livet er: Lillestrøm kommune skal støtte opp under innbyggernes mestring av egne liv i alle livets faser.»

Strategiske grep

- Lillestrøm kommune skal sikre tilgangen til kulturopplevelser av høy kvalitet for alle grupper.
- Brukermedvirkning skal være en integrert del av kommunens arbeid med kultur
- Lillestrøm kommune skal sikre barn og unges rettigheter til å delta i kunst- og kulturliv, både som utøvere og som tilskuere.
- Lillestrøm kommune skal fremme et kulturtilbud tilpasset den demografiske utviklingen.
- Barn og unge skal ha spesiell prioritet i kulturarbeidet i Lillestrøm. Kommunen skal gjennom ulike tiltak sikre et likeverdig tilbud av høy kvalitet uavhengig av økonomi og bakgrunn.
- Lillestrøm kommune skal legge opp til samhandling med frivillig sektor i utvikling av kulturlivet i kommunen.

2.2 Hele livet

Kunst og kultur er med på å forme enkeltmenneskets identitet. Dette gir gevinster for innbyggernes livskvalitet. Kultur har særlige muligheter til å bidra innen felt som forebyggende arbeid, medvirkning og livslang læring. De ulike kultur- og aktivitetstilbudene gir mulighet til at mennesker i ulike livsfaser kan være fysisk, mentalt og sosialt aktive. Tilgjengeliggjøring av kultur- og aktivitetstilbud er et viktig bidrag for folkehelse, og gir livskvalitet i alle livets faser.

Mangfoldsperspektiv

Lillestrøm er et flerkulturelt samfunn. Nye minoriteter har preget den demografiske utviklingen de siste 50 årene. Kulturen må derfor reflektere et mangfold av perspektiver og virkeligheter.

Det handler om respekt for og forståelse for forskjeller i etnisitet, kjønn, alder, nasjonal opprinnelse, funksjonshemming, seksuell orientering, utdanning og religion. I sitt mangfold er kulturen en arena for sosial samholdighet. Men det er mer enn dette. Kulturen tar med seg ulike perspektiver, arbeidserfaringer, livsstiler og kulturer inn i et fellesskap.

Det har blitt viktigere enn noensinne å fremme og formidle verdier, holdninger og atferd som bidrar til dialog mellom kulturer. I våre stadig mer mangfoldige samfunn er det viktig å sikre harmonisk samhandling mellom mennesker og grupper.

Kultur og frivillighet som møteplasser

Kultur og idrett har historisk sett spilt en viktig rolle i samfunnet vårt og i alle samfunnslag. Dette gjelder også i Lillestrøm. Kulturfeltet har en unik egenskap til å mobilisere og inspirere. Det enorme engasjementet på grasrota, og de utallige timene med frivillig arbeid som nedlegges hvert år, sikrer at så å si alle barn og unge tilbys trygge, gode og inkluderende aktiviteter der de bor. Kulturens møteplasser

er ofte uforpliktende arenaer med lav terskel og tilbyr en sosial arena for mange mennesker.

Den kulturelle spaserstokken skal sikre et godt kulturtilbud og aktiviteter tilpasset og tilrettelagt for seniorer, personer med demens og andre sårbare eldre.

Mobilisering av ikke-brukerne

Kulturfeltet treffer mange av dagens innbyggere i Lillestrøm, men noen faller allikevel utenfor. Det er et mål å trekke til seg de som av ulike grunner ikke deltar i dag. Kulturarenaene våre skal være tilgjengelige for alle og være relevante og aktuelle. En aktiv formidling er derfor viktig både i et demokratiperspektiv og i et allment kulturperspektiv.

Barn og unge en prioritert gruppe

Å sikre et godt kulturtilbud til barn og unge er en prioritert oppgave for Lillestrøm kommune. Et spesielt fokus er å sikre at alle unge, uavhengig av økonomisk og kulturell bakgrunn får tilgang til et likeverdig tilbud. Den kulturelle skolesekken sikrer alle elevene i Lillestrømskolen opplevelser innenfor mange kunstuttrykk. Barn og unge har ut ifra Barnekonvensjonen rett til å delta i kunst- og kulturliv både som utøver selv og som tilskuer. Lillestrøm kommune jobber aktivt for å sikre denne rettigheten for alle unge i kommunen, både gjennom lavterskel kulturverksteder, aktivitet på møteplasser, og kulturopplæring og talentutvikling i kulturskolen. Lillestrøm kommune har et godt utbygd tilbud til barn og unge, og skal videreutvikle og styrke dette tilbudet i takt med samfunnets endringer.

«YES TO ALL» (2016) av Sylvie Fleury

Hovedmålet for satsingsområdet by- og tettstedsutvikling er: Lillestrøm kommune skal ha en attraktiv regionby og livskraftige lokalsamfunn

Strategiske grep

- Lillestrøm kommune skal skape gode arenaer for kultur i hele kommunen.
- Lillestrøm kommune skal videreutvikle Kulturkvartalene til et kulturelt tyngdepunkt i regionen.
- Lillestrøm kommune skal stimulere til kunst- og kulturbegivenheter som gir regional og nasjonal synlighet i samarbeid med Unge Viken Teater, Nitja senter for samtidskunst, KunstSkansen, Guttormsgaards arkiv og andre regionale kulturaktører.
- Lillestrømbibliotekene skal være kommunens viktigste arena for språk, ytringer, debatt og offentlig samtale.

2.3 By- og tettstedsutvikling

Kunst og kultur er viktig for ethvert samfunn, og kan være avgjørende for å skape gode og levende lokalsamfunn. Kulturarenaer fungerer ofte som viktige møteplasser i lokalmiljøet. Kunsten og kulturen har en attraksjonskraft som vi gjerne vil assosieres med, og som styrker identiteten og omdømmet til byer og lokalsamfunn.

Lillestrøm kommune- et regionsenter for kunst og kultur

Lillestrøm kommune er en av Norges raskest voksende kommuner. Lillestrøm kommune ligger midt mellom Oslo og Oslo lufthavn Gardermoen og har Norges fjerde mest trafikkerte kollektivknutepunkt. Den sentrale plasseringen gjør Lillestrøm kommune attraktiv både for nye innbyggere og næringsliv.

OsloMet sin nye campus i Lillestrøm by, og etablering av kommunen som en studentby, vil gi en betydelig tilstrømning av yngre og høyt utdannede mennesker. Denne tilførselen bør utnyttes som en ressurs for kulturlivet, både fordi det er en gruppe mennesker som kan bidra til et bærekraftig og nyskapende kulturliv, og fordi det er en god anledning til å vise fram byen til en attraktiv gruppe potensielle innbyggere.

Kommunen er vertskap for regionale kulturinstitusjoner og kommunen er en viktig regional aktør på kulturfeltet. Utviklingen av kunst- og kulturtilbud i Lillestrøm by må sees i lys av både de etablerte regionale kulturinstitusjonene, av overordnet byutvikling, og potensialet for etablering av nye institusjoner.

Nye rom for kultur

Mens deler av kulturlivet opplever fallende besøk ser vi en oppblomstring av arrangementer og festivaler i byer og tettsteder. Vi ser en nasjonal tendens med vekst i såkalt «begivenhetskultur» som markeres i nye typer «åpne» kulturarenaer som f.eks. torg, bysentra, gater og parker. I Lillestrøm har utviklingen av Kulturkvartalene skapt nye byrom som legger til rette for ulike typer arrangementer.

Kultur gir gode lokalsamfunn

Gode kulturmiljøer kan bidra til levende lokalsamfunn, tilhørighet og røtter. Historiske bygninger og anlegg knytter dagens innbyggere til tidligere tiders virksomhet,

mennesker og historiske hendelser. De bidrar til kunnskap og skaper stedesidentitet.

Bibliotekets roller

Bibliotekene er viktige møteplasser i lokalsamfunnet. Biblioteket er et sted der ulike mennesker møtes med alle sine ulike behov og forutsetninger. Forskning har vist at minoritetsbefolkningen bruker biblioteket mye, og at biblioteket er en av institusjonene innbyggerne har høyest tillit til. Bibliotekenes utvidede mandat har styrket bibliotekene som attraktive kultur- og kunnskapsarenaer. I Lillestrøm kommune skal bibliotekene være en møteplass og plattform for ytring, kultur, inkludering, demokrati og sosial mobilitet.

Arenautvikling og geografisk samspill innad i kommunen

Kommunens innbyggere bør ha mulighet for å utøve kunst, kultur og idrett i hele kommunen. Dette krever en desentralisert arenastruktur som ivaretar behovene i alle delene av kommunen. Særlig barn og unges mulighet for kulturutøvelse bør videreutvikles ute i lokalsamfunnene. Barn og unge med ulike kreative og kunstneriske evner bør kunne finne et lokalt tilbud i Lillestrøm kommune, og det er et mål at Kulturskolen skal utvikles i takt med befolkningsutviklingen. Lillestrøm kommune skal utvikle trygge uformelle møteplasser for barn og unge i hele kommunen.

Skolene har en nøkkelrolle som lokale møteplasser og er viktig for frivilligheten. Korps og amatørteatre er flittige brukere av skolene, og gymsaler og flerbrukshaller er viktige arenaer for idrettsaktiviteten. Ved nybygging og større ombygginger er det viktig at det bygges gode funksjonelle rom for øvelse og fremvisning av kultur, og flerbrukshaller som kan benyttes av idretten. Gjennom å skape modeller for sambruk kan kommunale bygg, rom, skoler og barnehager fungere som kulturarenaer, øvingslokaler og møteplasser, og dermed legge til rette for gode kulturopplevelser i nabolag og nærmiljø.

Mer organisert og profesjonalisert kulturproduksjon og arrangørvirksomhet kan med fordel samlokaliseres som klynger i kommunen, i mere spesialiserte lokaler.

«LINGUAPHONE» (2019) Av Olav Christopher Jenssen

Hovedmålet for satsingsområdet innovasjon er: Lillestrøm kommune skal fremme åpenhet, læring og innovasjon.»

Strategiske grep

- Lillestrøm kommune skal legge til rette for produksjon av profesjonell kunst og kultur med et mangfold av uttrykk.
- Lillestrøm kommune skal styrke nettverksorganisasjoner og fagmiljøer innen kunst- og kulturfeltet og gi forutsigbare rammevilkår.
- Lillestrøm kommune skal være aktive pådrivere for å stimulere til utvikling av nye digitale kunst- og kulturuttrykk.
- Lillestrøm kommune skal skape innovative arenaer for å utvikle kulturell og kreativ næring.
- Lillestrøm kommune skal ha en aktiv og sentral rolle i utviklingen av regionens framtidige kunst- og kulturfelt.

2.4 Nyskaping og innovasjon

Et bærekraftig samfunn er avhengig av innovative løsninger og evne til nytenkning. Kunsten er nyskapende i sin natur. Lillestrøm kommune har en sentral rolle for å legge grunnlaget for et innovativt kunst- og kulturliv i hele kommunen.

Lillestrøm kommune har et vitalt og levende kulturliv med ambisjoner og skaperkraft. Kommunen har en nøkkelrolle som del av den infrastrukturen som legger grunnlaget for et nyskapende kulturliv. Lillestrøm kommune er et regionalt tyngdepunkt - dette bør gjenspeiles i ambisjoner og en vilje til å bli en markant og nyskapende produsent og leverandør av kunst og kultur.

Kulturell og kreativ næring

Kulturell og kreativ næring er i vekst både i antall ansatte og omsetning. Denne næringen bidrar med vekst og verdiskaping i kommunen og regionen. Lillestrøm kommune har tatt en sentral posisjon for å bidra til at denne næringen får nyskapende og innovative vekstvilkår gjennom etablering av Lillestrøm kulturhub i Kvartal 1 i Lillestrøm by. Denne etableringen vil være en regional arena for å utvikle ideer og samspill mellom ulike bransjer innen kultur og kreativ næring for hele regionen.

Produksjon og nyskaping

Gjennom å etablere produksjonsarenaer for nye kunstuttrykk og nyskapende kunstformidling vil Lillestrøm kommune ivareta egne talenter og bidra til å fremme rekruttering og nyskaping innen kunst og kulturfeltet. Lillestrøm kommune vil særlig legge vekt på barn- og unges egne mulighet til å arbeide med nye digitale kunst- og kulturuttrykk i fremtiden. Gjennom å etablere kunst i det offentlige rom vil kommunen bidra til at kunst blir en del av våre opplevelser og omgivelser.

Publikumsutvikling via digitale flater

Utvikling eller demokratisering av publikumet til kulturinstitusjoner er et nasjonalt strategisk mål. Digitale verktøy og nettbaserte plattformer gir mange nye muligheter for å tiltrekke seg et større og

bredere publikum, og bedre muligheter for interaktiv kommunikasjon. Gjennom digitale verktøy vil Lillestrøm kommune i samspill med innbyggere, næringsliv og frivillig sektor gi ny oppdagelse og læring innen kommunens kulturelle arv.

Innovasjon i kultursektoren

Mange av aktørene på kulturfeltet er små og basert på frivillighet og dugnad. For mange av disse vil det trolig være krevende å bygge egen strategi og infrastruktur for innovasjon og nyskaping. Det vil derfor kunne være hensiktsmessig å samkjøre slik innsats slik at man får en tverrgående satsing. Med en sterkere grad av kunnskaps- og erfaringsutveksling på tvers, vil kultursektorens beste praksis kunne spres. Innovasjon innen kultursektoren kan fremmes av samarbeid på tvers av kunstneriske disipliner. Det er behov for en samordnende funksjon mellom ulike institusjoner og kulturuttrykk, her kan Lillestrøm kommune spille en viktig rolle.

Samarbeid med regionale og nasjonale aktører

Lillestrøm kommune er vertskap for flere regionale kulturinstitusjoner og er derfor en viktig regional aktør på kulturfeltet. Mange av rollene og målene som er gyldige på regionalt nivå er også gyldige for Lillestrøm kommune. Det er mange møtepunkter og spleiselag i dag som gjør at samhandlingen er viktig. Regional og nasjonal forvaltning er svært viktige samarbeidspartnere for å styrke og videreutvikle det profesjonelle kunst- og kulturlivet i Lillestrøm kommune.

